

TA'LIM MUASSASASIDA FAOLIYAT OLIB BORAYOTGAN PEDAGOGIK JAMOA
EMOTSIONAL MUNOSABATLARINI O'RGANISHNING NAZARIY ASOSLARI

Botirova Yorqinoy Dilshod qizi

Guliston davlat pedagogika instituti stajyor-o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10812631>

Annotatsiya. Ushbu tezisda, ta'lim muassasasida faoliyat olib borayotgan pedagogik jamoa emotsional munosabatlarini o'rganishning nazariy asoslari haqida fikr va mulohazalar yuritiladi. Pedagogik hamjamiyat ichidagi hissiy munosabatlar har qanday muassasaning ta'lim manzarasini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'qituvchilar, ma'murlar va yordamchi xodimlar o'rganishni osonlashtirish uchun birlashganda, ularning shaxslararo aloqalari sifati ta'lim tajribasining umumiy samaradorligiga sezilarli ta'sir qiladi. Pedagogik hamjamiyatdagi hissiy munosabatlarni tushunishimizga yordam beradigan asosiy nazariyalardan biri bu ijtimoiy konstruktivizmdir.

Kalit so'zlar: ta'lim, pedagog, pedagogik jamoa, emotsional munosabat, nazariy asoslar, shaxslararo munosabat, ijtimoiy munosabat.

THEORETICAL PRINCIPLES OF STUDYING THE EMOTIONAL RELATIONS
OF THE PEDAGOGICAL TEAM OPERATING IN AN EDUCATIONAL INSTITUTION

Abstract. In this thesis, there are thoughts and opinions about the theoretical basis of studying the emotional relations of the pedagogical team operating in the educational institution. Emotional relations within the pedagogical community play a decisive role in shaping the educational landscape of any institution. When teachers, administrators, and support staff come together to facilitate learning, the quality of their interpersonal relationships has a significant impact on the overall effectiveness of the educational experience. One of the main theories that help us understand emotional relationships in the educational community is social constructivism.

Key words: education, pedagogue, pedagogical team, emotional relationship, theoretical foundations, interpersonal relationship, social relationship.

ПРИНЦИПЫ ИЗУЧЕНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕКТИВА, РАБОТАЮЩЕГО В
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ

Аннотация. В данной дипломной работе изложены мысли и мнения по поводу теоретической основы изучения эмоциональных отношений педагогического коллектива, действующего в образовательном учреждении. Эмоциональные отношения внутри педагогического сообщества играют решающую роль в формировании образовательного

ландшафта любого учреждения. Когда учителя, администраторы и вспомогательный персонал собираются вместе, чтобы облегчить обучение, качество их межличностных отношений оказывает существенное влияние на общую эффективность образовательного процесса. Одной из основных теорий, помогающих понять эмоциональные взаимоотношения в образовательном сообществе, является социальный конструктивизм.

Ключевые слова: образование, педагог, педагогический коллектив, эмоциональные отношения, теоретические основы, межличностные отношения, социальные отношения.

Kirish. L. Vigotskiy kabi nazariyotchilar tomonidan ishlab chiqilgan ijtimoiy konstruktivizm bilimlar ijtimoiy o'zaro ta'sir va hamkorlik orqali faol ravishda quriladi, deb ta'kidlaydi. Ta'lim sharoitida ushbu nazariya o'qituvchilar, shuningdek o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi hissiy aloqalarning ahamiyatini ta'kidlaydi. Konstruktivistik doirada hissiy munosabatlar kognitiv rivojlanishning katalizatori sifatida qaraladi. O'qituvchilar bir-biri bilan mustahkam aloqalarni o'rnatganda, bu g'oyalar erkin oqadigan va kasbiy o'sishni ta'minlaydigan hamkorlik muhitini yaratadi. Bundan tashqari, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi ijobiy hissiy aloqalar qulay o'quv muhitini osonlashtiradi, bu yerda talabalar o'zlarining ta'lim safarlarida o'zlarini xavfsiz va qo'llab-quvvatlaydilar.

Daniel Golemanning hissiy intellekt tushunchasi yana bir nazariy ob'ektiv bo'lib, u orqali pedagogik hamjamiyatdagi hissiy munosabatlarni o'rganish mumkin. Hissiy aql o'z va boshqalarning his-tuyg'ularini tan olish, tushunish, boshqarish va samarali foydalanishni o'z ichiga oladi. Yuqori hissiy intellektga ega bo'lgan o'qituvchilar pedagogik hamjamiyat ichidagi shaxslararo munosabatlarning murakkabliklarini boshqarish uchun yaxshiroq jihozlangan.

Pedagogik hamjamiyat sharoitida hissiy aql nizolarni hal qilish, empatiyani rivojlantirish va turli xil istiqbollarni qadrlaydigan muhitni yaratish uchun juda muhimdir. Hissiy jihatdan aqlli o'qituvchilar o'z o'quvchilari bilan yaxshiroq bog'lanishlari, ularning ehtiyojlarini tushunishlari va o'qitish uslublarini mos ravishda moslashtirishlari mumkin. Bundan tashqari, o'qituvchilar o'rtasidagi hissiy aql ijobiy tashkiliy madaniyatga hissa qo'shadi, bu yerda o'zaro hurmat va qo'llab-quvvatlash markaziy qoidalaridir.

Jon Boulbi tomonidan kashshof bo'lgan qo'shilish nazariyasi, ularning hissiy farovonligiga doimiy ta'sir ko'rsatadigan shaxslar o'rtasida hosil bo'lgan hissiy aloqalar haqida tushuncha beradi.

Pedagogik jamoada bog'lanish nazariyasi o'qituvchilar va talabalar, shuningdek o'qituvchilarning o'zlari o'rtasidagi dinamikani tushunishga yordam beradi. Pedagogik hamjamiyat

ichidagi xavfsiz qo'shimchalar tegishli bo'lish va ishonch tuyg'usiga hissa qo'shadi, qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhitini yaratadi.

O'z o'quvchilari bilan xavfsiz qo'shimchalarni shakllantiradigan o'qituvchilar samarali o'rganish uchun asos yaratadilar. Talabalar o'z o'qituvchilari bilan hissiy aloqani his qilganlarida, o'quv jarayoniga ko'proq jalb qilinadi. Bundan tashqari, ilova nazariyasi o'qituvchilar orasida qo'llab-quvvatlovchi professional hamjamiyat muhimligini ta'kidlaydi. O'qituvchilar o'z hamkasblari va ma'murlari tomonidan qo'llab-quvvatlanayotganini his qilsalar, bu ularning ishidan qoniqish, chidamlilik va umumiy farovonlikka ijobiy ta'sir qiladi.

Erik Bern tomonidan ishlab chiqilgan tranzaksion tahlil pedagogik hamjamiyat ichidagi muloqotni tushunish va yaxshilash uchun asos yaratadi. Nazariya uchta ego holatini ta'kidlaydi—ota-ona, kattalar va bola-har biri turli xil aloqa usullarini ifodalaydi. Pedagogik hamjamiyatdagi muvaffaqiyatli o'zaro ta'sirlar samarali va konstruktiv muloqotni ta'minlab, ushbu ego holatlari o'rtasidagi muvozanatni talab qiladi.

Hissiy munosabatlar sharoitida tranzaksion tahlil o'qituvchilarga ularning muloqot shakllarini tanib olishga va ularni ijobiy va hamkorlik muhitini yaratishga moslashtirishga yordam beradi. Ochiq va hurmatli muloqotni rivojlantirish orqali o'qituvchilar muammolarni hal qilishlari, fikr almashishlari va ta'lim muassasasini yaxshilash yo'lida birgalikda ishlashlari mumkin.

Pedagogik hamjamiyat ichidagi hissiy munosabatlarning nazariy asoslarini tushunish juda muhim, ammo bu nazariyalarni amaliy strategiyalarga aylantirish bir xil darajada hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ta'lim muassasalari ijobiy hissiy munosabatlarni rivojlantirish uchun quyidagi amaliyotlarni amalga oshirishi mumkin:

➤ Malaka oshirish dasturlari: hissiy intellekt, nizolarni hal qilish va samarali muloqotga qaratilgan seminarlar va treninglar tashkil etish. Ushbu dasturlar o'qituvchilarning shaxslararo ko'nikmalarini oshirishi va qo'llab-quvvatlovchi jamiyatni rivojlantirishga hissa qo'shishi mumkin.

➤ Mentorlik dasturlari: tajribali o'qituvchilarni yangi kelganlar bilan birlashtiradigan mentorlik tashabbuslarini o'rnatish. Bu bilimlarni uzatishni osonlashtiradi, hissiy qo'llab-quvvatlaydi va o'qituvchilar orasida tegishlilik hissini uyg'otadi.

Birgalikda rejalashtirish va qaror qabul qilish: birgalikda rejalashtirish va qaror qabul qilish jarayonlarini rag'batlantirish. O'qituvchilar muassasaning ta'lim strategiyasi va siyosatini shakllantirishda ishtirok etganda, bu ularning egalik va majburiyat hissini kuchaytiradi. Ijobiy tashkiliy madaniyatni targ'ib qilish: xilma-xillikni qadrlaydigan, o'zaro hurmatni targ'ib qiluvchi va pedagogik hamjamiyat farovonligini birinchi o'ringa qo'yadigan ijobiy tashkiliy madaniyatni

yaratish. Bunga muntazam muloqot, tan olish dasturlari va ish va hayot muvozanatini targ'ib qiluvchi tashabbuslar orqali erishish mumkin.

Xulosa: Pedagogik hamjamiyat ichidagi hissiy munosabatlarning nazariy asoslari ta'lim muhitini shakllantiruvchi dinamika haqida qimmatli tushunchalarni beradi. Ijtimoiy konstruktivizm, hissiy aql, bog'lanish nazariyasi va tranzaksion tahlil tamoyillarini o'z ichiga olgan holda, ta'lim muassasalari o'qituvchilar va talabalar uchun umumiy o'quv tajribasini oshiradigan qo'llab-quvvatlovchi jamoalarni rivojlantirishi mumkin. Ushbu nazariyalarni amalda qo'llash hissiy aloqalar rivojlanib, hamkorlik, aloqa va oxir-oqibat ta'lim muassasasining muvaffaqiyatini yaxshilashga olib keladigan muhitni yaratish uchun juda muhimdir.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi".
2. J.Hasanboyev, H.Sariboyev, G.Niyozov, O.Hasanboyeva, M.Usmonboyeva. Pedagogika.O'quv qo'llanma.T.: «FAN»-2006.281.
3. Chuprikova N.I. Aqliy rivojlanish va o'rganish (tizim-strukturaviy yondashuvni asoslash tomon). - M.: MSSI nashriyoti. Voronej: "MODEK" NPO nashriyoti, 2003. - 320 p.
4. Sagdullaev, P. (2022). Modern approaches and innovations in teaching foreign languages. *Андрияновские педагогические чтения*, 1(1), 210-212.
5. Sagdullaev, P. (2023). THE INNOVATIONS AND VARIETY OF APPROACHES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES. *Science and innovation*, 2(B4), 142-148.
6. Sagdullayev, P. K. (2020). Raqamli texnologiyalar vositasida bo'lajak o'qituvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirish. *PEDAGOGIKA*, 5(1), 19-21.
7. Maxsudova, S. (2023). THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF DEVELOPING THE CREATIVITY OF FUTURE PRIMARY CLASS TEACHERS. *Science and innovation*, 2(B11), 540-543.
8. Taniberdiyev, A., & Maxsudova, S. (2023). CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF CREATIVITY IN FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS. *Modern Science and Research*, 2(12), 466-472.
9. Maxsudova, S. (2023). Boshlang'ich sinf darslarida xorijiy tajribalardan foydalanishning ahamiyati va samaradorligi (Darsliklar misolida). In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC FORUM. Scienceweb-National database of scientific research of Uzbekistan*.